

PUITEHISTÖÖ FAKULTATIIVKURSUSE PROGRAMM

Seletuskiri.

Üldharidusliku kooli tööõpetuse programmis on ette nähtud tutvustada poistele metalli-, puidu-, elektrotehnilisi ja korrastustöid. Loomulikult saab kehtestatud tundide arvuga anda õpilastele oskusi ja vilumusi ainult põhilistest töövõtetest. Kui aga koolis on võimalusi mõne tööliigi süvendatud õpetamiseks, võib selleks kasutada õppeplaanis ette nähtud fakultatiivseid tunde.

Puitehistöö õpetamise eesmärgiks on rahvakunsti traditsioonide elustamine ja õpilaste esteetilise maitse arendamine. Lisaks tööõpetuse programmis ettenähtud puidutöödele õpetatakse puitehistöö fakultatiivtundides mitašuguseid oskusi ja töövõtteid, mida kasutatakse puitesemetele kauni vormi andmiseks, nende viimistlemiseks ja kaunistamiseks. Fakultatiivtundides valmistatud esemeid saab kasutada kingitustena kooli külalistele, spordivõistluste auhindadeks jne..

Puitehistöö fakultatiivkursuse õpetamiseks peab koolil olema korralik puiduklass vähemalt 15 töökohaga ja vajalike tööriistadega ning masinaruum järgmiste masinatega: ketassaag, hõovelmasin, puurmasin, 2 treipinki (nendest vähemalt üks padruniga). Paksusmasin ja lintsaag on soovitatavad, kuid mitte hädavajalikud. Masinate olemasolu, millel õpilased küll ei tööta, on vajalik puitehistöös kasutatavate materjalide eeltöötlemiseks. Materjalidest peab peale okaspuulaudade olema varutud küllaldaselt määralt ka lehtpuitu, sealjuures peale kase, tamme ja

saare vähemal määral ka jalakat, õunapuud, leppa, haabajae. Eeltingimuseks on ka see, et tööõpetuse õpetaja tunneks ise põhjalikult puidutöötlemise ^{tehnika} ~~tehnikat~~. Töö käigus on vaja töökotta täiendavalt juurde muretseda mitmesuguseid tööriistu, nagu lusikanoad, kumerpeitlid, intarsianoad, ja valmistada vajalikke rakiseid.

Fakultatiivkursuse programmi on otstarbekas rakendada VIII, IX, X või XI klassis, VII klassi õpilastele on osa programmis ettenähtud töid ülejõukäivad. Programm on mõeldud üheaastasena, kui selleks eraldatakse 2 tundi nädalas, või kaheaastasena, kui eraldatakse 1 tund nädalas. Viimatimainitud juhul ei tohiks alustada VIII klassiga, kuna osa õpilasi vahetab kooli ja neil jääb programm lõpuni läbi võtmata, küll aga VII klassiga, jättes sellisel juhul raskemad teemad VIII klassi. Sellisel kujul võib programmi kasutada ka ringitöös.

Fakultatiivkursuse tunnid peaksid olema üles ehitatud tööõpetuse tunni põhinõttel, milles tunni põhiosa moodustab praktiline töö. Kui kõiki antud teema juures mainitud töid ei jõuta antud tundide arvu juures läbi viia, võib õpetaja valida tööd näidistööde hulgast oma äranägemise järgi.

Puitestöö fakultatiivkursuse programm.

Jrk. nr.	Teema	Tundide arv
1.	Tutvumine vähenkasutatavate puiduliikidega ja puidu väärkasvudega.	2
2.	Puitesemetele vormi andmine saega lõikamise ja noaga vestmise teel.	6
3.	Puidu looduslike vormide kasutamine dekoratiiv-esemete valmistamisel.	6

4. Õõnestamine.	108
5. Õõnesesemete valmistamine laudadest kokku- liitmise teel.	10
6. Puitesemete kaunistamise tehnikad.	8
7. Erivõvilistest puiduliikidest toor ikate koos- tamine.	6
8. Puidutreinimine.	10
9. Intarsia.	12
10. Õppekäik metsa.	2
Kokku	720

1. Tutvumine vähenkasutatavate puiduliikide ja puidu
väärkasvudega - 2 tundi.

Tutvumine puiduliikidega, mida tööõpetuse tundides pole
käsitletud.

Meil kasvavad puiduliigid: jalakas, türapuu, pihlakas, too-
ningas, kadakas, õunapuu, ploom, kirss, sirel jne.

Imporditavad puiduliigid: punane ja valge pöök, mahagon,
okume pähkel jne.

Tutvumine puidu pakkade ja juurepakkade ning keerdkasvudega.

Puidu hoidmise ja kuivatamise viisid.

2. Puitesemetele vormi andmine saaga lõikamise ja noaga vest-
mise teel - 6 tundi.

Profileeritud liistude ja rõngaste lõikamine ^{tiheda} ~~peene~~harbalise
roog-, tikk- või raamsaega. Saadud klotsidest stiliseeritud fi-
guuride vestmine.

Õukesest lauast aukude, pilude ja geomeetriliste kujundite
väljasaagimine vineeri-, tikk- või vibratsioonisaega.

Näidistööd. Detailid mitmesuguste esemete kokkumonteerimiseks,
stiliseeritud figuurid, dekoratiivplaadid, koonlalaad.

4

3. Puidu looduslike vormide kasutamine dekoratiivesemete valmistamisel - 6 tundi.

Mitmeharulistest okstest järide ja lauakeste kombineerimine. Okstest, juurtest ja puukoorest figuuride sepitsenine. Õonesesemete valmistamine puidu välise pinna säilitamisega.

Näidistööd. Täispuidust lauad, taburetid (servamata lauast), okstest, juurtest ja puukoorest figuurid (loodusplastika), pakadest ja tüvest õonestatud nõud.

4. Õonestamine - 10 tundi.

Puitesemete õonestamine puuuga, kumerpeitlite ja lusiknugadega. Õonestatud pindade mehhaniseeritud silumine freesidega, lihvinispaberiga, kaetud ketaste ja seibide abil. Käsitsiviimistlus. Õonestatud esemete katmine peitside, vaha ja lakiga.

Näidistööd. Õonestatud kausid, vaagnad, kandikud, kulbid ja lusikad.

5. Õonesesemete valmistamine laudadest kokkuliitmise teel - 8 tundi.

Nurkseotistega laegaste ja karpide valmistamine kalasaba-seotise ja nasinseotise abil. Laastust ümarvekkade valmistamine. Vitstega puunõude valmistamine.

Näidistööd. Ehetelaekad, käsitöökarbid, vakad, kibud, kapad.

6. Puitesemete kaunistamise viisid ja tehnikad - 8 tundi.

Mehhaniseeritud puulõige, ketassae ja puurisüvenditega. Puulõige lõikenugade ja peitlite abil. Põletamine leeklambiga elektrilise põleti ja kirjarahudade abil. Puitpanus- sae ja puu süvendite täitmine teist värvi puidust liistude ja punnidega. Metallpanus- süvendite täitmine dekoratiivsest

metallist naastudega. Metallkaunistuste kinnitamine puitesemete pinnale.

Näidistööd. Laekad, vakad, kapad, treitud vaagnad, taldrikud, vaasid.

7. Er ivärvilistest puiduliikidest toorikute koostamine -6 tundi.

Puidu ettevalmistamine kokkuliimimiseks mehhaniseeritult ja hõõveldamisrakises. Liimid- vaikliimid, kaseiliim, soe tisliliim ja lateksliim. Nende kasutamine toorikute kokkuliimimiseks. Ringjooneline liimimine. Avade ja rataste lõikamine reguleeritava rattapuuri abil. Vineeri ja õhukeste laudade kasutamine kõverjooneliseks liimimiseks.

Näidistööd. Toor ikud vestmiseks, õonestamiseks ja treiniseks.

8. Puidutreinimine - 10 tundi.

Treinimine koostatud toorikutest ja puidupahkadest. Teljesuunaline sisetreinimine tagumisse tsenterpukki kinnitatavate teradega.

Näidistööd. Treitud taldrikud, kausid, vaasid, kaanega karbid.

9. Intarsia - 10 tundi.

Geomeetriliste ornamentide koostamine värvilistest vineeridest. Kavandi koostamine intarsiatööks, selle kandmine naterjalile. Sae- ja noaintarsia. Vineeri liimimine alusmaterjalile, pinna puhastamine, lõikevigade tasandamine ja pindade katmine.

Näidistööd. Laegaste kaaned, taldriku põhjad, dekoratiivsed plaadid, päeviku kaaned.

10. Õppekäik metsa - 2 tundi.

6

Tutvumine kasvavate puudega, millest saadakse puittehis-
töös kasutatavat puitu, ja puidu väärkasvudega. Puidu varu-
nine.